<u>અસ્વીકરણ:</u> સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

<u>DISCLAIMER:</u> The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

==========

ગુજરાત હાઇકોર્ટ, અમદાવાદ ખાતે

આર/સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન નં. ૮૪૪૬/૨૦૧૮

મંજૂરી અને સહી માટે:

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી એન.વી. અંજારિયા

==========

૧.	શું સ્થાનિક અખબારોને ચુકાદો જોવાની પરવાનગી આપી શકાય?	**હા**
૨.	લો રિપોર્ટરમાં પ્રગટ કરવા માટે મોકલવો?	**હા**
૩.	શું ચુકાદાની આખરી નકલ માનનીય ન્યાયમૂર્તિશ્રી સમક્ષ રજૂ કરવાની છે?	**ના**
૪.	શું આ કેસમાં ભારતના બંધારણ અથવા તે હેઠળ કરવામાં આવેલા કોઇ હુકમના અર્થઘટન અંગેનો કાયદાનો કોઈ મહત્વનો પ્રશ્ન સમાવિષ્ટ છે?	**ના**

==========

મહંત આશિષકુમાર દિલીપભાઈ અને ૭૨ અન્ય

વિરુદ્ધ

ગુજરાત રાજ્ય અને ૨ અન્ય

==========

ઉપસ્થિતિ:

અરજદાર(રો) નં. ૧, ૧૦, ૧૧, ૧૨, ૧૩, ૧૪, ૧૫, ૧૬, ૧૭, ૧૮, ૧૯, ૨, ૨૦, ૨૧, ૨૨, ૨૩, ૨૪, ૨૫, ૨૬, ૨૭, ૨૮, ૨૯, ૩, ૩૦, ૩૧, ૩૨, ૩૩, ૩૪, ૩૫, ૩૬, ૩૭, ૩૮, ૩૯, ૪, ૪૦, ૪૧, ૪૨, ૪૩, ૪૪, ૪૫, ૪૬, ૪૭,

૪૮, ૪૯, ૫, ૫૦, ૫૧, ૫૨, ૫૩, ૫૪, ૫૫, ૫૬, ૫૭, ૫૮, ૫૯, ૬, ૬૦, ૬૧, ૬૨, ૬૩, ૬૪, ૬૫, ૬૬, ૬૭, ૬૮, ૬૯, ૭, ૭૦, ૭૧, ૭૨, ૭૩, ૮, ૯ તરફે શ્રી કે.બી. પૂજારા (૬૮૦)

સામાવાળા(ઓ) નં. ૧, ૨, ૩ તરફે એડિશનલ એડવોકેટ જનરલ શ્રી પ્રકાશ જાની સાથે મદદનીશ સરકારી વકીલ સુશ્રી નિધિ વ્યાસ (૧)

સામાવાળા(ઓ) નં. ૧૦, ૧૧, ૧૨, ૧૩, ૧૪, ૧૫, ૧૬, ૧૭, ૧૮, ૧૯, ૨૦, ૨૧, ૨૨, ૨૩, ૨૪, ૨૫, ૨૬, ૨૭, ૨૮, ૨૯, ૩૦, ૩૧, ૩૨, ૩૩, ૩૪, ૩૫, ૩૭, ૩૮, ૩૯, ૪, ૪૦, ૪૧, ૪૨, ૪૩, ૪૪, ૪૫, ૪૬, ૪૭, ૪૮, ૪૯, ૫, ૫૦, ૫૧, ૫૨, ૫૩, ૫૪, ૫૫, ૫૬, ૫૭, ૫૮, ૫૯, ૬, ૬૧, ૬૨, ૬૩, ૬૪, ૬૫, ૬૬, ૬૭, ૬૮, ૬૯, ૭, ૭૦, ૭૧, ૭૪, ૭૫, ૭૬, ૭૭, ૭૮, ૭૯, ૮, ૮૦, ૮૧, ૮૨, ૮૩, ૮૪, ૮૫, ૮૬, ૮૭, ૮૮, ૮૯, ૯, ૯૦, ૯૧, ૯૨, ૯૩, ૯૪, ૯૬, ૯૭ તરફે વરિષ્ઠ વકીલ શ્રી એસ.આઈ. નાણાવટી સાથે શ્રી કૌશલ ડી. પંડ્યા (૨૯૦૫)

સામાવાળા(ઓ) નં. ૩૬, ૬૦, ૭૨, ૭૩, ૯૫ તરફે વરિષ્ઠ વકીલ શ્રી અંશિન દેસાઈ સાથે શ્રી કૃણાલ ડી. પંડ્યા (૩૨૮૩)

==========

કોરમ: માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી એન.વી. અંજારિયા

તારીખ: ૩૧/૦૭/૨૦૧૯

સી.એ.વી. ચુકાદો

શું તાલીમાર્થી પોલીસ સબ ઇન્સ્પેક્ટરોની બેચનું તેમના તાલીમ સમયગાળા દરમિયાન નિયત મહત્તમ અનુમતિપાત્ર દિવસોની અંદર અથવા તેનાથી વધુ રજા ભોગવવાના કારણોસર બે અલગ અલગ તારીખોએ પરીક્ષા પાસ કરવાના આધારે, તેમની વરિષ્ઠતાને અસર

પહોંચાડવા માટે કરવામાં આવેલું વિભાજન, બંધારણના અનુચ્છેદ ૧૪ ની કસોટી પર ખરું ઉતરતું માન્ય વર્ગીકરણ કહી શકાય કે કેમ – તે જ ચોક્કસ પ્રશ્ન છે.

૨. બંધારણના અનુચ્છેદ ૨૨૬ હેઠળ દાખલ કરવામાં આવેલી હાલની અરજીમાં અરજદારો દ્વારા કરવામાં આવેલી અરજ એ છે કે પોલીસ ઇન્સ્પેક્ટરની આગામી ઉચ્ચ જગ્યા માટે બિનહથિયારી પોલીસ સબ ઇન્સ્પેક્ટરોની તારીખ ૧૭ મે, ૨૦૧૮ ની આખરી વરિષ્ઠતા યાદી કાયદેસર અમાન્ય ઠેરવી રદ કરવી. સદર વરિષ્ઠતા યાદીને પડકારતી વખતે, અરજદારોએ તારીખ ૨૬ ફેબ્રુઆરી, ૨૦૧૮ ના રોજ પ્રસિદ્ધ કરવામાં આવી હોવાનો દાવો કરાયેલી અગાઉની વરિષ્ઠતા યાદી પુનઃસ્થાપિત કરવા માટે અરજ કરેલ છે, જે અરજદારોના જણાવ્યા અનુસાર સાચી વરિષ્ઠતા યાદી હતી.

૩. કેસની વિગતો જોતાં, વર્ગ–૩ ના ૬૮૦ બિનહથિયારી પોલીસ સબ ઇન્સ્પેક્ટરોની સીધી ભરતી માટે તારીખ ૧૪ ફેબ્રુઆરી, ૨૦૦૯ ના રોજ બહાર પાડવામાં આવેલી જાહેરાતના અનુસંધાને, અરજદારો અને અહીંના ખાનગી સામાવાળાઓ પસંદગી પામ્યા હતા અને શરૂઆતમાં તેમને રૂ. ૪,૫૦૦/– ના નિયત પગારધોરણમાં મૂકવામાં આવ્યા હતા અને ત્યારપછી નિયમિત પગારધોરણમાં મુકવાના હતા. ગુજરાત પોલીસ મેન્યુઅલ, ૧૯૭૫, ભાગ–૧ ના નિયમો હેઠળ જરૂરી હોવાથી, પસંદ

થયેલા ઉમેદવારોએ તાલીમમાંથી પસાર થવાનું હતું. કુલ પૈકી, ૪૨૪ ઉમેદવારોને પોલીસ ટ્રેનિંગ સેન્ટર, જૂનાગઢ ખાતે તાલીમ માટે મોકલવામાં આવ્યા હતા, જ્યારે ૨૫૬ ઉમેદવારોને ગુજરાત પોલીસ એકેડેમી, કરાઈ, ગાંધીનગર ખાતે મોકલવામાં આવ્યા હતા. તેઓ તારીખ ૨૮ નવેમ્બર, ૨૦૧૦ ના રોજ હાજર થયા હતા, જેમને બેચ નં. ૧૧ નામ આપવામાં આવ્યું હતું.

૩.૧. ગુજરાત પોલીસ મેન્યુઅલ, ૧૯૭૫, ભાગ ૧ [જે હવે પછી 'પોલીસ મેન્યુઅલ' તરીકે ઉલ્લેખિત છે] નો નિયમ ૧૧૪ તાલીમના સમયગાળા સાથે સંબંધિત છે. તાલીમ સમયગાળો પૂર્ણ થવા પર આખરી પરીક્ષાની વિચારણા કરવામાં આવી છે જે નિયમ ૧૬૪(૧) માં નિયત કરવામાં આવી છે. તાલીમ સમયગાળા દરમિયાન, ઉમેદવારો નિયત કર્યા મુજબ ચોક્કસ દિવસો માટે રજા ભોગવવા માટે હકદાર છે. પોલીસ મેન્યુઅલના નિયમ ૩૦૮ અને નિયમ ૩૧૨ પોલીસ ટ્રેનિંગ સ્કૂલ ખાતે તાલીમ હેઠળના વિદ્યાર્થીઓને રજા મંજૂર કરવા સાથે સંબંધિત છે. નિયમ ૬૧(૧૦) વરિષ્ઠતા નક્કી કરવા વિશે જણાવે છે કે સીધી ભરતી થયેલા સબ ઇન્સ્પેક્ટરો અને સબ ઇન્સ્પેક્ટરના કોર્સમાં પાસ થનારા હેડ કોન્સ્ટેબલોની વરિષ્ઠતા તેઓ પોલીસ ટ્રેનિંગ સ્કૂલમાંથી જે મેરિટ ક્રમમાં પાસ થાય છે તેના આધારે નક્કી કરવામાં આવશે. સદર જોગવાઈઓને હવે પછીના ફકરાઓમાં વિગતવાર દર્શાવવામાં આવી છે.

૩.૧.૧. પોલીસ મેન્યુઅલના નિયમ ૩૧૨ સાથે વંચાતા નિયમ ૩૦૮ ને ધ્યાને લેતાં, કુલ ૩૬ દિવસની રજા માન્ય હતી, તેમ છતાં તાલીમાર્થીઓએ વધુ દિવસોની રજા ભોગવી હોવાનું જણાતાં, એડિશનલ ડિરેક્ટર જનરલ ઓફ પોલીસ (ટ્રેનિંગ) એ બંને તાલીમ કેન્દ્રો પાસેથી તાલીમાર્થીઓ દ્વારા ભોગવવામાં આવેલી રજા વિશેની વિગતો મંગાવી હતી. એવું જણાય છે કે જૂનાગઢ ટ્રેનિંગ સેન્ટર દ્વારા તારીખ ૨૮ સપ્ટેમ્બર, ૨૦૧૧ ના પત્રમાં કરવામાં આવેલી વિનંતી પર, એડિશનલ ડિરેક્ટર જનરલ ઓફ પોલીસ (ટ્રેનિંગ) એ ખાતાના વડા તરીકેની ક્ષમતામાં, તારીખ ૧૬ ઓક્ટોબર, ૨૦૦૦ ના ઠરાવ હેઠળ એવા ઉમેદવારોનો તાલીમ સમયગાળો લંબાવવાનો નિર્ણય લીધો હતો જેમણે કુલ ૪૫ દિવસ કરતાં વધુ રજા ભોગવી હતી. એડિશનલ ડિરેક્ટર જનરલ ઓફ પોલીસ (ટ્રેનિંગ) એ તેમના તારીખ ૩૦ સપ્ટેમ્બર, ૨૦૧૧ ના પત્રમાં મહત્તમ ૪૫ દિવસની રજા નિયત કરવાના નિર્ણયને દર્શાવતાં જણાવ્યું હતું કે તે તમામ વિદ્યાર્થી–ઉમેદવારો કે જેમણે પરચૂરણ રજા, હેડક્વાર્ટર લીવ અને ગેરહાજરીના દિવસો સહિત કુલ ૪૫ દિવસ સુધીની રજા ભોગવી હોય, તેમને પરીક્ષામાં ઉપસ્થિત રહેવાની પરવાનગી આપવામાં આવશે. એવી જોગવાઈ કરવામાં આવી હતી કે જે વિદ્યાર્થીઓએ ૪૫ દિવસ ઉપરાંત રજા ભોગવી હોય તેમણે લંબાવેલા સમયગાળાની તાલીમમાંથી પસાર થવું પડશે. બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, જે તાલીમાર્થી ઉમેદવારોએ ૪૫ દિવસથી વધુ રજા લીધી હતી તેમનો

તાલીમ સમયગાળો લંબાવવામાં આવ્યો હતો.

૩.૧.૨. પોલીસ મેન્યુઅલના નિયમ ૧૬૪(૧) હેઠળની આખરી પરીક્ષા જે તારીખ ૧૫ ઓક્ટોબર, ૨૦૧૧ ના રોજ લેવામાં આવી હતી, તે એવા તાલીમાર્થીઓ માટે માન્ય રહી જેમણે ૪૫ દિવસથી ઓછી રજા ભોગવી હતી અને નિયમિત તાલીમ સમયગાળો પૂર્ણ કર્યો હતો. જો કે, જે તાલીમાર્થીઓનો રજાનો સમયગાળો ૪૫ દિવસ ઉપરાંત હતો અને પરિણામે જેમનો તાલીમ સમયગાળો લંબાવવામાં આવ્યો હતો, તેમને પાછળથી તારીખ ૦૩ જાન્યુઆરી, ૨૦૧૨ ના રોજ આખરી પરીક્ષા આપવામાં આવી હતી. તેના પરિણામે તાલીમાર્થી પોલીસ સબ ઇન્સ્પેક્ટરોના બે જૂથો અસ્તિત્વમાં આવ્યા જે અનુક્રમે બેચ નં. ૧૧ અને બેચ નં. ૧૧–બી તરીકે ઓળખાયા, જેઓ ઉપરોક્ત મુજબ અલગ અલગ તારીખોએ પરીક્ષામાં ઉપસ્થિત રહ્યા જેથી તેમની ગુણવત્તા અનુસાર તે રીતે પાસ થઈ શકે. ખાનગી સામાવાળાઓ જેવા ઉમેદવારો કે જેઓ તારીખ ૧૫ ઓક્ટોબર, ૨૦૧૧ ની આખરી પરીક્ષામાં ઉપસ્થિત રહ્યા અને પાસ થયા, તેમને તારીખ ૨૮ નવેમ્બર, ૨૦૧૧ ના રોજ તેમના પસંદ કરેલા જિલ્લાઓમાં જગ્યા પર હાજર થવાનો હુકમ કરવામાં આવ્યો હતો. જ્યારે અરજદારો કે જેઓ પાછળથી, એટલે કે તારીખ ૦૩ જાન્યુઆરી, ૨૦૧૨ ના રોજ પરીક્ષા પાસ કરી હતી, તેઓ તારીખ ૧૨ ફેબ્રુઆરી, ૨૦૧૨ ના રોજ પોતપોતાની જગ્યાઓ પર જોડાયા હતા.

૩.૧.૩. સત્તાવાળાઓએ ત્યારપછી તારીખ ૦૧ જાન્યુઆરી, ૨૦૧૭ ની સ્થિતિ દર્શાવતી તારીખ ૨૮ ઓગસ્ટ, ૨૦૧૭ ની કામચલાઉ વરિષ્ઠતા યાદી પ્રસિદ્ધ કરી હતી. પોલીસ મેન્યુઅલના નિયમ ૬૧(૧૦) મુજબ તૈયાર કરવાની વરિષ્ઠતા યાદીને આખરી કરવાના હેતુથી વાંધાઓ મંગાવવામાં આવ્યા હતા. કામચલાઉ વરિષ્ઠતા યાદીમાં, જે ખાનગી સામાવાળાઓએ અગાઉના સમયે પરીક્ષા પાસ કરી હતી તેમને અરજદારો કરતાં ઉપર મૂકવામાં આવ્યા હતા જેમણે પાછળથી પરીક્ષા પાસ કરી હતી, એટલે કે અનુક્રમે તારીખ ૧૫ ઓક્ટોબર, ૨૦૧૧ અને તારીખ ૦૩ જાન્યુઆરી, ૨૦૧૨ ના રોજ. એવું જણાય છે કે ત્યારપછી તારીખ ૨૬ ફેબ્રુઆરી, ૨૦૧૮ ની વરિષ્ઠતા યાદી પ્રસિદ્ધ કરવામાં આવી હતી જેમાં તાલીમાર્થી–પરીક્ષાર્થીઓના બંને જૂથોના નામો ભેગા કરવામાં આવ્યા હતા અને તે મુજબ વરિષ્ઠતાના સ્થાનો દર્શાવવામાં આવ્યા હતા. તારીખ ૨૬ ફેબ્રુઆરી, ૨૦૧૮ ની આ યાદી સત્તાવાળાઓ દ્વારા તે જ દિવસે પાછી ખેંચી લેવામાં આવી હતી. ત્યારબાદ ફેરફાર સાથે તારીખ ૧૭ મે, ૨૦૧૮ ની આખરી વરિષ્ઠતા યાદી પ્રસિદ્ધ કરવામાં આવી હતી. જે તાલીમાર્થીઓએ પાછળના તબક્કે આખરી પરીક્ષા પાસ કરી હતી તેમને એવા લોકોની નીચે મૂકવામાં આવ્યા હતા જેમણે અગાઉ પરીક્ષા પાસ કરી હતી, કારણ કે, તેઓએ તાલીમ સમયગાળા દરમિયાન ૪૫ દિવસની મર્યાદામાં રજા ભોગવી હતી.

૩.૨. આમ વિવાદ આખરી વરિષ્ઠતા યાદી અંગેનો છે, જેમાં એક તરફ

અરજદારો જેવા તાલીમાર્થી ઉમેદવારોના જૂથ કે જેમની પરીક્ષા પાછળથી લેવામાં આવી હતી કારણ કે ૪૫ દિવસથી વધુ રજા ભોગવવાના કારણે તેમનો તાલીમ સમયગાળો લંબાવવો જરૂરી બન્યો હતો, અને બીજી તરફ એવા ઉમેદવારો વચ્ચે તફાવત કરવામાં આવ્યો હતો જેઓ વહેલી લેવાયેલી પરીક્ષામાં ઉપસ્થિત રહીને પાસ થયા હતા કારણ કે તેઓએ મહત્તમ ૪૫ દિવસથી ઓછી રજા ભોગવી હતી. અરજદારોના જણાવ્યા અનુસાર તમામ તાલીમાર્થી ઉમેદવારોએ પોતાની ગુણવત્તાના આધારે પરીક્ષા પાસ કરી હોવાથી, પોલીસ મેન્યુઅલના નિયમ ૬૧(૧૦) મુજબ તારીખ ૨૬ ફેબ્રુઆરી, ૨૦૧૮ ની વરિષ્ઠતા યાદી યોગ્ય રીતે પ્રસિદ્ધ કરવામાં આવી હતી, જેને જાળવી રાખવી જરૂરી હતી કારણ કે તે સમગ્ર ૬૮૦ ઉમેદવારોની બેચને સમાન ધોરણે ગણીને સાચા વરિષ્ઠતા સ્થાનો દર્શાવતી હતી.

૩.૩. એવો કેસ છે કે તારીખ ૧૭ મે, ૨૦૧૮ ની વાદગ્રસ્ત આખરી વરિષ્ઠતા યાદી સાચી વરિષ્ઠતા દર્શાવતી નહોતી, કારણ કે સામાવાળા સત્તાવાળાઓએ ભરતી પ્રક્રિયાના અનુસંધાને પસંદ થયેલા તમામ ઉમેદવારોને તાલીમ પછીની પરીક્ષામાં તેમણે મેળવેલા ગુણ મુજબ વરિષ્ઠતા યાદીમાં મૂકવા જરૂરી હતા. અરજદારોએ એવી રજૂઆત કરી હતી કે ૬૮૦ ઉમેદવારોની બેચને બેચ નં. ૧૧ અને બેચ નં. ૧૧–બી માં વિભાજીત કરીને ખોટો ભેદ પાડવામાં આવ્યો હતો.

૩.૪. સામાવાળા નં. ૨ તરફથી, એડિશનલ ડિરેક્ટર જનરલ ઓફ પોલીસ (લો એન્ડ ઓર્ડર) કે જેઓ રાજ્યના ઇન્ચાર્જ ડિરેક્ટર જનરલ ઓફ પોલીસ (એડમિનિસ્ટ્રેશન) હતા, તેમણે પ્રત્યુત્તરનું સોગંદનામું દાખલ કરીને રજૂઆત કરી હતી કે ૧૨ મહિનાના તાલીમ સમયગાળા દરમિયાન, મોટી સંખ્યામાં તાલીમાર્થી પોલીસ સબ ઇન્સ્પેક્ટરોએ માન્ય મર્યાદા કરતાં વધુ રજા ભોગવી હતી. એવું જણાવવામાં આવ્યું હતું કે તાલીમાર્થીઓના મોટા વર્ગે અનુમતિપાત્ર મર્યાદા કરતાં વધુ રજા ભોગવી હોવાનું ધ્યાને આવતાં, એડિશનલ ડિરેક્ટર જનરલ ઓફ પોલીસ (એડમિનિસ્ટ્રેશન) એ સત્તાનો ઉપયોગ કર્યો હતો અને મેન્યુઅલના નિયમ ૧૬૪ હેઠળ નિયત કર્યા મુજબ આખરી પરીક્ષા આપવાના હેતુથી તાલીમાર્થી પોલીસ સબ ઇન્સ્પેક્ટરોની બે બેચની રચના કરી હતી.

૩.૫. ઉપરોક્ત મુજબ બેચનું વર્ગીકરણ તાલીમાર્થી પોલીસ સબ ઇન્સ્પેક્ટરો દ્વારા લેવાયેલી રજાઓની સંખ્યા પર આધારિત હતું, તેમ જણાવવામાં આવ્યું હતું. વધુમાં એવું જણાવાયું હતું કે એડિશનલ ડિરેક્ટર જનરલ ઓફ પોલીસ (ટ્રેનિંગ) એ ૧૨ પરચૂરણ રજા અને ૨૪ જાહેર રજાઓ સહિત કુલ ૩૬ દિવસની માન્ય રજા નક્કી કરી હતી. જો કે, પોલીસ સબ ઇન્સ્પેક્ટર પરીક્ષા બોર્ડના ચેરમેન અને સંયુક્ત નિયામક, કરાઈ ટ્રેનિંગ સેન્ટર દ્વારા અહેવાલ રજૂ કરવામાં આવ્યો હતો. સદર અહેવાલ પર વિચારણા કર્યા પછી, તાલીમાર્થીઓને અગાઉ નિયત કરાયેલી મહત્તમ ૩૬ દિવસની રજાના બદલે ૪૫ દિવસની રજાની પરવાનગી આપવા માટે નિર્ણયમાં

સુધારો કરવામાં આવ્યો હતો, જેથી રજાના સમયગાળામાં વધુ છૂટછાટ આપવામાં આવી હતી. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે ઉપર મુજબ બે બેચ અલગ પાડવામાં આવી હોવાથી અને બંને બેચ માટે તાલીમ પૂર્ણ કરવાનો સમયગાળો સમાન ન હોવાથી, પ૩૭ તાલીમાર્થીઓની પ્રથમ બેચ માટે તારીખ ૧૫ ઓક્ટોબર, ૨૦૧૧ ના રોજ પરીક્ષા લેવામાં આવી હતી, જ્યારે ૧૩૪ ઉમેદવારો ધરાવતી બીજી બેચ માટે પાછળથી તારીખ ૦૩ જાન્યુઆરી, ૨૦૧૨ ના રોજ પરીક્ષા લેવામાં આવી હતી.

૩.૬. સામાવાળા નં. ૨ દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલા પ્રત્યુત્તરના સોગંદનામાના ફકરા ૪.૯ માં એ બાબત પર ભાર મૂકવામાં આવ્યો હતો કે, *"એડીજીપી (ટ્રેનિંગ) એ એવું ઠરાવ્યું હતું કે જે તાલીમાર્થી પીએસઆઈઓએ ૪૫ દિવસથી વધુ રજા ભોગવી હતી તે તમામને બેચ–૨ માં સમાવિષ્ટ કરવામાં આવે જ્યારે જેમણે ૪૫ દિવસ કરતાં ઓછી રજા ભોગવી હતી તેમને બેચ–૧ માં સમાવિષ્ટ કરવામાં આવે. ૪૫ દિવસ માટેનો તર્ક એ હતો કે એડીજીપી (ટ્રેનિંગ) એ બેચ–૧ માં ૩૬ દિવસની રજા (૧૨ સીએલ + ૨૪ પબ્લિક હોલિડેઝ) નક્કી કરી હતી, પરંતુ ચેરમેન, પીએસઆઈ એક્ઝામિનેશન બોર્ડ અને સંયુક્ત નિયામક, જીપીએ કરાઈ દ્વારા રજૂ કરાયેલા અહેવાલને ધ્યાને લીધા પછી એડીજીપી (ટ્રેનિંગ) એ પોતાના નિર્ણયમાં સુધારો કરીને ૩૬ દિવસની રજાના બદલે ૪૫ દિવસની રજા કરી હતી."*

૩.૭. ચર્ચાના આ તબક્કે થોભીને કહી શકાય કે અરજીમાં તારીખ ૩૦ મે, ૨૦૧૮ ના રોજ નોટિસ કાઢવામાં આવી હતી અને વચગાળાની રાહત તરીકે તારીખ ૧૭ મે, ૨૦૧૮ ની આખરી વરિષ્ઠતા યાદીના અનુસંધાને કોઈ પગલાં ન ભરવાનો નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો હતો. ત્યારપછી, પક્ષકાર તરીકે જોડાયેલા ખાનગી સામાવાળા નં. ૪ થી ૯૭ દ્વારા સિવિલ એપ્લિકેશન નં. ૦૨/૨૦૧૮ દાખલ કરવામાં આવી હતી. તેઓએ વચગાળાની રાહતમાં સુધારો કરવા અને સામાવાળા સત્તાવાળાઓને તારીખ ૧૭ મે, ૨૦૧૮ ની આખરી વરિષ્ઠતા યાદી અનુસાર આગળની કાર્યવાહી કરવાની પરવાનગી આપવા માટે પણ અરજ કરી હતી. તે જ સમયે, મૂળ અરજદારો દ્વારા સિવિલ એપ્લિકેશન નં. ૦૩/૨૦૧૮ દાખલ કરવામાં આવી હતી જેમાં તેઓએ સક્ષમ સત્તાવાળા દ્વારા તારીખ ૨૬ ફેબ્રુઆરી, ૨૦૧૮ ના રોજ પસાર કરવામાં આવ્યો હોવાનું જણાવેલ હુકમ, કે જેના દ્વારા તારીખ ૨૬ ફેબ્રુઆરી, ૨૦૧૮ ની વરિષ્ઠતા યાદી પાછી ખેંચી લેવામાં આવી હતી, તેની નકલ રેકોર્ડ પર મૂકવા માટે સામાવાળા નં. ૧ થી ૩ ને નિર્દેશ આપવા અરજ કરી હતી.

૩.૭.૧. અદાલતે તમામ પક્ષકારોને સાંભળ્યા પછી તારીખ ૨૦ સપ્ટેમ્બર, ૨૦૧૮ ના રોજ હુકમ પસાર કરીને તારીખ ૩૦ મે, ૨૦૧૮ ના રોજ મંજૂર કરાયેલી વચગાળાની રાહતમાં સુધારો કર્યો હતો અને પરિણામે સિવિલ એપ્લિકેશન નં. ૦૨/૨૦૧૮ મંજૂર રાખી હતી, જેમાં એવો નિર્દેશ આપ્યો હતો કે જો તારીખ ૧૭ મે, ૨૦૧૮ ની આખરી વરિષ્ઠતા યાદીના આધારે

અને તેના અનુસંધાને પોલીસ ઇન્સ્પેક્ટરની જગ્યા પર બઢતી આપવાના પ્રકારની કોઈ કાર્યવાહી કરવામાં આવે, તો આવા બઢતી મેળવનારાઓ/નિમણૂક પામનારાઓને અરજીના પેન્ડન્સી વિશે વ્યક્તિગત રીતે જાણ કરવામાં આવશે અને તેમને વિશેષ જાણ કરવામાં આવશે કે તેમની બઢતી અરજીના આખરી પરિણામને આધીન રહેશે. જો કે અરજદારોની વિનંતી પર, અરજદારો ઉચ્ચ ફોરમ સમક્ષ જઈ શકે તે માટે સદર હુકમ થોડા સમય માટે સ્ટે રાખવામાં આવ્યો હતો.

૩.૭.૨. ત્યારબાદ તારીખ ૨૦ સપ્ટેમ્બર, ૨૦૧૮ ના ઉપરોક્ત હુકમ સામે લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં. ૧૨૬૭/૨૦૧૮ દાખલ કરવામાં આવી હતી. લેટર્સ પેટન્ટ બેન્ચે તેના તારીખ ૧૭ ઓક્ટોબર, ૨૦૧૮ ના ચુકાદા દ્વારા તારીખ ૨૦ સપ્ટેમ્બર, ૨૦૧૮ નો હુકમ રદ કર્યો હતો અને પરવાનગી આપી હતી કે જો કોઈ બઢતી આપવામાં આવે તો તે તારીખ ૨૬ ફેબ્રુઆરી, ૨૦૧૮ ની વરિષ્ઠતા યાદીના આધારે કરવામાં આવશે જે મુખ્ય રિટ અરજીના આખરી પરિણામને આધીન રહેશે.

૩.૭.૩. સામાવાળાઓએ સ્પેશિયલ લીવ ટુ અપીલ નં. ૩૩૦૭૫/૨૦૧૮ દાખલ કરીને ડિવિઝન બેન્ચના ઉપરોક્ત હુકમને પડકાર્યો હતો. સુપ્રીમ કોર્ટે તારીખ ૨૬ ફેબ્રુઆરી, ૨૦૧૯ ના હુકમ મુજબ હાઇકોર્ટને નિર્ધારિત સમયમર્યાદામાં અરજીનો નિર્ણય કરવાનો નિર્દેશ આપીને તેનો નિકાલ કર્યો હતો. પક્ષકારોને હુકમની તારીખે પ્રવર્તતી યથાસ્થિતિ ત્યાં સુધી

જાળવી રાખવાનો નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો હતો. સુપ્રીમ કોર્ટે વધુમાં અવલોકન કર્યું હતું કે સિંગલ જજ વાદગ્રસ્ત હુકમમાં ડિવિઝન બેન્ચ દ્વારા કરવામાં આવેલા કોઈપણ અવલોકનોથી પ્રભાવિત થશે નહીં. ત્યારબાદ તરત જ સુનાવણી માટે અરજી હાથ પર લેવામાં આવી હતી અને હાલના ચુકાદા દ્વારા તેનો નિકાલ કરવામાં આવી રહ્યો છે.

૩.૮. ઉપરોક્ત મુજબની પૃષ્ઠભૂમિમાં મૂળભૂત હકીકતો અને ઘટનાઓની નોંધ લીધા પછી, આગળ વધતાં, ગુજરાત પોલીસ મેન્યુઅલની સંબંધિત જોગવાઈઓનું સર્વેક્ષણ કરવું લાભદાયી રહેશે કારણ કે તેઓ પોલીસ સબ ઇન્સ્પેક્ટરોની ભરતી, તાલીમ, રજા મંજૂર કરવા વગેરે સાથે સંબંધિત છે અને લાગુ પડે છે. માત્ર સુસંગત બાબતોની નોંધ લેતાં, પોલીસ મેન્યુઅલનો નિયમ ૧૧૪(૨) તાલીમના સમયગાળા સાથે સંબંધિત છે. તેમાં જણાવવામાં આવ્યું છે કે, *"પોલીસ ટ્રેનિંગ સ્કૂલ, જૂનાગઢ ખાતેનો અભ્યાસક્રમ ૧૨ મહિના સુધી લંબાશે. તાલીમ અભ્યાસક્રમ દર વર્ષે ૧લી જુલાઈના રોજ શરૂ થશે અને પછીના વર્ષની ૩૦મી જૂનના રોજ પૂર્ણ થશે. તેમના તાલીમ સમયગાળા દરમિયાન, વિદ્યાર્થીઓને સ્કૂલમાં જોડાવાની તેમની તારીખ અનુસાર, આઉટડોર કામ માટે પ્લાટૂનમાં અને ઇનડોર કામ માટે વર્ગોમાં વિભાજિત કરવામાં આવશે".* આમ, તાલીમનો સમયગાળો ૧૨ મહિના સુધી લંબાય છે.

૩.૮.૧. ઉમેદવારોને આપવામાં આવનારી તાલીમનું સ્વરૂપ પેટા–નિયમ

(૩) માં દર્શાવવામાં આવ્યું છે, જેમાં ક્લાસરૂમ સૂચનાઓ તેમજ આઉટડોર તાલીમનો સમાવેશ થાય છે, જે બંને માટે અભ્યાસક્રમ અને વિષયો નક્કી કરવામાં આવ્યા છે. પરેડ ગ્રાઉન્ડ તાલીમમાં કમાન્ડ કરવાની વ્યક્તિગત શક્તિ, પહેલ કરવાનો અનુભવ, સૂચના આપવાની ક્ષમતા વગેરે શીખવાનો સમાવેશ થાય છે, જે પોલીસ સબ ઇન્સ્પેક્ટરો દ્વારા તેમની ફરજોના કાર્યક્ષમ પાલન માટે કેળવવાના ગુણો છે. નિયમ ૧૧૬ જણાવે છે કે જિલ્લામાં પ્રોબેશન પર સબ ઇન્સ્પેક્ટરની નિમણૂક થતાં, તે અધિકારી ૧૮ મહિનાના વ્યવહારિક તાલીમ અભ્યાસક્રમમાંથી પસાર થશે. પરેડ ગ્રાઉન્ડ પર આપવામાં આવતી સૂચનાઓ આખરી પરીક્ષા માટેનો અભ્યાસક્રમ બનાવે છે. આખરી પરીક્ષા એ છે જેનો ઉલ્લેખ મેન્યુઅલના નિયમ ૧૬૪ ના પેટા–નિયમ (૧) માં કરવામાં આવ્યો છે.

૩.૮.૨. મેન્યુઅલનો નિયમ ૩૦૮ તાલીમ હેઠળના વિદ્યાર્થીઓની રજા અંગેનો છે, જે જોગવાઈ કરે છે કે તાલીમમાં અને સૂચનાઓ આપવાના કામમાં વિક્ષેપ અટકાવવા માટે, વિદ્યાર્થીઓને કેઝ્યુઅલ રજા મંજૂર કરવામાં આવશે તેમ છતાં, આવી રજા માત્ર ખૂબ જ વિશિષ્ટ પ્રસંગો માટે જ રહેશે. એવી જોગવાઈ કરવામાં આવી છે કે તાલીમાર્થી ઉમેદવારોએ તાલીમ સમયગાળા દરમિયાન પોતાની હાજરીની જરૂર પડે તેવા કૌટુંબિક પ્રસંગો ગોઠવવા જોઈએ નહીં. નિયમ ૩૧૨ કેઝ્યુઅલ રજાનો ઉલ્લેખ કરે છે, જે ખાસ સંજોગોને પહોંચી વળવા માટેની રજા છે, અને તેમાં આગળ જણાવાયું છે કે એક કેલેન્ડર વર્ષમાં મહત્તમ અનુમતિપાત્ર કેઝ્યુઅલ રજા

૧૨ દિવસની રહેશે, જેમાં એવી શરત છે કે એક સમયે આઠ દિવસથી વધુ રજા આપવામાં આવશે નહીં, સિવાય કે જ્યાં સક્ષમ સત્તાવાળાને ખાતરી થાય કે છૂટછાટ આપવા માટે અપવાદરૂપ સંજોગો અસ્તિત્વમાં છે.

૩.૮.૩. મેન્યુઅલનો નિયમ ૧૬૪ તેમજ નિયમ ૬૧(૧૦) મહત્વપૂર્ણ જોગવાઈઓ તરીકે જોવાના રહે છે. આખરી પરીક્ષાનો ઉલ્લેખ નિયમ ૧૬૪(૧) માં કરવામાં આવ્યો છે જે નીચે મુજબ જોગવાઈ કરે છે – *"(૧) આખરી પરીક્ષા.–(૧) જે વિદ્યાર્થીઓએ ૧૨ મહિનાની તાલીમ (સીધી અને ખાતાકીય બંને) નો તેમનો અભ્યાસક્રમ પૂર્ણ કર્યો હોય તેમના માટે આખરી પરીક્ષા યોજવામાં આવશે. ઇન્સ્પેક્ટર જનરલ દ્વારા નામાંકિત ડેપ્યુટી ઇન્સ્પેક્ટર જનરલ અને સુપરિન્ટેન્ડેન્ટ ઓફ પોલીસ, સ્કૂલના પ્રિન્સિપાલ અને જૂનાગઢ જિલ્લાના રેસિડેન્ટ ડેપ્યુટી કલેક્ટર અથવા રેસિડેન્ટ આસિસ્ટન્ટ કલેક્ટરનો સમાવેશ કરતું બોર્ડ કાયદો પરચૂરણ અને વ્યવહારિક (વિષય ૧, ૨ અને ૩) માં વિદ્યાર્થીઓની પરીક્ષા લેશે. આઉટડોર કામ (વિષય ૪), એટલે કે ડ્રિલ તથા રાઇફલ અને રિવોલ્વર શૂટિંગની પરીક્ષા પ્રિન્સિપાલ દ્વારા લેવામાં આવશે."*

૩.૮.૪. નિયમ ૬૧(૧૦) મહત્વપૂર્ણ છે કારણ કે તે સબ ઇન્સ્પેક્ટરોની વરિષ્ઠતા અંગેનો છે. તેમાં ઉલ્લેખ છે કે *"સીધા ભરતી થયેલા સબ ઇન્સ્પેક્ટરો અને સબ ઇન્સ્પેક્ટર કોર્સ પાસ કરનારા હેડ કોન્સ્ટેબલોની વરિષ્ઠતા તેઓ પોલીસ ટ્રેનિંગ સ્કૂલમાંથી જે મેરિટ ક્રમમાં પાસ થાય છે*

તેના દ્વારા નક્કી કરવામાં આવે છે." ઉપરોક્ત નિયમ ૬૧(૧૦) હેઠળ, પાસ થવાની ઘટનાને જ વરિષ્ઠતા યાદીના હેતુ માટે મેરિટ ક્રમ નક્કી કરવાનો માપદંડ બનાવવામાં આવ્યો છે.

૩.૮.૫. નિયમ ૬૧(૧૦) નું સંપૂર્ણ વાંચન કરવા માટે તેમાં આગળ શું વંચાય છે તે પણ નોંધી શકાય. તેમાં વધુમાં જોગવાઈ છે કે, *"આવો કોર્સ કર્યા વિના બઢતી મેળવેલા હેડ કોન્સ્ટેબલોને કન્ફર્મેશન પર, તે જ અથવા અગાઉની તારીખે કન્ફર્મ થયેલા સબ ઇન્સ્પેક્ટરોની નીચે મૂકવામાં આવે છે. એક સબ ઇન્સ્પેક્ટર વિદ્યાર્થી જે પોલીસ ટ્રેનિંગ સ્કૂલ ખાતે પોતાની આખરી પરીક્ષામાં નાપાસ થયો હોય અને તેને મુદત વધારો આપવામાં આવ્યો હોય, જો તે પછીની પરીક્ષામાં પાસ થાય તો, તેને પોતાની પછી જોડાયેલા પરંતુ તે જ પરીક્ષામાં આખરી પરીક્ષા પાસ કરનારા તમામની નીચે પોલીસ ટ્રેનિંગ સ્કૂલમાંથી પાસ થયેલો ગણવામાં આવશે. જે કિસ્સાઓમાં પ્રોબેશનરી સમયગાળો લંબાવવામાં આવ્યો હોય, તેવા કિસ્સાઓમાં સંબંધિત અધિકારીનું સબ ઇન્સ્પેક્ટરોની ગ્રેડેશન યાદીમાં સ્થાન પોતાની સાથે જ પાસ થયેલા કોઈપણ સબ ઇન્સ્પેક્ટર કરતાં નીચે રહેશે. જે કિસ્સાઓમાં રજા અથવા માંદગી સહિતના કોઈપણ કારણોસર પ્રોબેશનરી સમયગાળો લંબાવવામાં આવ્યો હોય, તેવા કિસ્સાઓમાં સબ ઇન્સ્પેક્ટરોની ગ્રેડેશન યાદી પર સંબંધિત અધિકારીનું સ્થાન તેઓ પોલીસ ટ્રેનિંગ સ્કૂલ ખાતે આખરી પરીક્ષામાં અંદરોઅંદર જે મેરિટ ક્રમ મેળવ્યો હોય તેના દ્વારા નક્કી થવું જોઈએ."*

૪. અરજદારો તરફથી વિદ્વાન વકીલ શ્રી કે.બી. પુજારા, સામાવાળા – રાજ્ય અને તેના સત્તાવાળાઓ તરફથી વિદ્વાન મદદનીશ સરકારી વકીલ સુશ્રી નિધિ વ્યાસની મદદ મેળવતા વિદ્વાન એડિશનલ એડવોકેટ જનરલ શ્રી પી.કે. જાની, સામાવાળા નં. ૪–૩૫, ૩૭–૫૯, ૬૧–૭૧, ૭૪–૮૬, ૮૯–૯૪ અને ૯૬–૯૭ તરફથી વિદ્વાન વકીલ શ્રી કૌશલ ડી. પંડ્યાની મદદ મેળવતા વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલ શ્રી એસ.આઈ. નાણાવટી, તથા સામાવાળા નં. ૩૬, ૬૦, ૭૨, ૭૩ અને ૯૫ તરફથી વિદ્વાન વકીલ શ્રી કૃણાલ ડી. પંડ્યા સાથે વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલ શ્રી અંશિન દેસાઈને વિસ્તૃત રીતે સાંભળવામાં આવ્યા.

૪.૧. અરજદારો તરફથી વિદ્વાન વકીલે રજૂઆત કરી હતી કે ૪૫ દિવસથી વધુ રજા લેવી અથવા પાછળથી પછીના સમયે પરીક્ષા પાસ કરવી તે વરિષ્ઠતા પર કોઈ અસર કરી શકે નહીં. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે સમયની દ્રષ્ટિએ અગાઉ પરીક્ષામાં બેસવાની પરવાનગી આપવામાં આવી હતી તેવા ખાનગી સામાવાળાઓએ પણ કુલ ૧૨ મહિનાની તાલીમ પૂર્ણ કરી ન હતી, છતાં તેમને પરવાનગી આપવામાં આવી હતી. વધુમાં એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે એક જ પસંદગી હતી અને નિમણૂકનું સ્વરૂપ તેમજ ભરતીની શરતો સમાન હતી. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે તાલીમ પછી પાસ થયેલા તમામ ઉમેદવારોને એક જ વર્ગના ગણવા જોઈતા હતા.

૪.૧.૧. અરજદારો તરફથી વિદ્વાન વકીલે વધુમાં રજૂઆત કરી હતી કે તારીખ ૦૧ જાન્યુઆરી, ૨૦૧૭ ની સ્થિતિ દર્શાવતી વરિષ્ઠતા યાદી તારીખ ૨૬ ફેબ્રુઆરી, ૨૦૧૮ ના રોજ પ્રસિદ્ધ કરવામાં આવી હતી જે આખરી બની ગઈ હતી, અને તેને રદ કરવાની કાયદામાં સત્તા ન હોવાથી તેનું રદ્દીકરણ અધિકાર વિનાનું હતું. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે તારીખ ૧૭ મે, ૨૦૧૮ ની વાદગ્રસ્ત યાદી અરજદારોને નોટિસ આપ્યા વિના પ્રસિદ્ધ કરવામાં આવી હતી. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે તારીખ ૧૭ મે, ૨૦૧૮ ની વરિષ્ઠતા યાદીમાં અરજદારોને અન્ય ઉમેદવારો કરતાં નીચે એવા કારણોસર દર્શાવવામાં આવ્યા હતા કે તેવા ઉમેદવારોએ પોતાની તાલીમ પૂર્ણ કરી હતી અને અરજદારો કરતાં વહેલા પરીક્ષા પાસ કરી હતી.

૪.૧.૨. અરજદારો તરફથી વિદ્વાન વકીલના જણાવ્યા અનુસાર, તે એક આકસ્મિક સંજોગ હતો કે જેના કારણે અરજદારોનો તાલીમ સમયગાળો લંબાવવામાં આવ્યો હતો અને જેના લીધે તેઓ પાછળની તારીખે આખરી પરીક્ષામાં ઉપસ્થિત રહ્યા હતા. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે તમામ ઉમેદવારો ભરતીના એક જ સ્ત્રોતમાંથી આવ્યા હતા, તેથી વરિષ્ઠતાના હેતુ માટે તેમને એક જ વર્ગ તરીકે ગણવા જરૂરી હતા.

૪.૨. વિદ્વાન એડિશનલ એડવોકેટ જનરલે રજૂઆત કરી હતી કે અરજદારો અનુગામી તાલીમાર્થીઓ હતા જેમનો તાલીમ સમયગાળો લંબાવવામાં

આવ્યો હતો કારણ કે તેઓએ ૪૫ દિવસથી વધુ રજા લીધી હતી. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે રજા લેવી એ અરજદારોનું સ્વૈચ્છિક કૃત્ય હતું. અરજદારોએ રજા લીધી હોવાના કારણે અને તાલીમ સમયગાળો લંબાવવામાં આવ્યો હોવાના કારણે તેઓ પાછળથી પરીક્ષા પાસ થયા હતા, તેમ વિદ્વાન એડિશનલ એડવોકેટ જનરલે રજૂઆત કરી હતી, અને આગળ એવી દલીલ કરી હતી કે પોલીસ મેન્યુઅલના નિયમ ૬૧(૧૦) નું યોગ્ય અર્થઘટન કરવામાં આવે તો તેનો અર્થ એવો થાય કે અરજદારો અને તેમના જેવા ઉમેદવારોને અલગ રીતે જૂથબદ્ધ કરવા પાત્ર હતા અને આવો ભેદ વરિષ્ઠતાને અસર કરવા માટે બંધાયેલો હતો કારણ કે વરિષ્ઠતાનું નિર્ધારણ ઉમેદવારો પરીક્ષામાં જે મેરિટ ક્રમમાં પાસ થાય છે તેના પર આધારિત રાખવાનું હતું. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે નિયમ ૬૧(૧૦) ની જોગવાઈમાં એ બાબત ગર્ભિત હતી કે જો ઉમેદવાર સમયની દ્રષ્ટિએ પાછળથી પાસ થાય છે, તો તેની વરિષ્ઠતા તે મુજબ ગણવામાં આવશે.

૪.૨.૧. જ્યાં સુધી તારીખ ૨૬ ફેબ્રુઆરી, ૨૦૧૮ ની વરિષ્ઠતા યાદીનો સંબંધ છે, વિદ્વાન એડિશનલ એડવોકેટ જનરલે રજૂઆત કરી હતી કે તે તરત જ પાછી ખેંચી લેવામાં આવી હતી અને તે ક્યારેય અમલમાં આવી ન હતી, અને વધુમાં ભારપૂર્વક જણાવ્યું હતું કે બહાર પાડવાની સત્તામાં સ્વાભાવિક રીતે જ પાછી ખેંચવાની સત્તાનો સમાવેશ થાય છે. રેકોર્ડના આધારે તેમના દ્વારા જણાવવામાં આવ્યું હતું કે તારીખ ૨૬ ફેબ્રુઆરી,

૨૦૧૮ ની વરિષ્ઠતા યાદી પરિપત્રિત કરવામાં આવી હતી, જો કે તે જ દિવસે સદર તારીખ ૨૬ ફેબ્રુઆરી, ૨૦૧૮ ની યાદી પાછી ખેંચી લેવામાં આવી હતી અને તમામ સંબંધિતોને ઈ–મેલ અને ફેક્સ દ્વારા પ્રિન્ટ ન કાઢવા અને તેના પર કોઈ અમલ ન કરવા માટે જાણ કરવામાં આવી હતી. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે તારીખ ૨૬ ફેબ્રુઆરી, ૨૦૧૮ ની કહેવાતી યાદી ન તો કાયદેસર હતી કે ન તો તેના પર કોઈપણ રીતે કોઈ અમલ કરવામાં આવ્યો હતો.

૪.૩. ખાનગી સામાવાળા નં. ૪–૩૫, ૩૭–૫૯ વગેરે તરફથી વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલે રજૂઆત કરી હતી કે તાલીમ સમયગાળો લંબાવવાનો નિર્ણય એ એક વહીવટી નિર્ણય હતો જે એવા માન્ય કારણ પર આધારિત હતો કે અરજદારોએ વધુ રજા ભોગવી હતી. તાલીમ સમયગાળો પૂર્ણ કરવા માટે, તેને લંબાવવામાં આવ્યો હતો અને આખરી પરીક્ષા પાછળના સમયે આપવામાં આવી હતી, તેના પર ભાર મૂકવામાં આવ્યો હતો. વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલની રજૂઆત મુજબ, અરજદારો સાથે અલગ વ્યવહાર કરવાનો માપદંડ વાજબી હતો અને તે વેડન્સબરી વાજબીપણાના સિદ્ધાંતને પૂર્ણ કરતો હતો. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે પરિણામી વર્ગીકરણ એ યોગ્ય વર્ગીકરણ હતું.

૪.૪. ખાનગી સામાવાળા નં. ૩૬ વગેરે તરફથી વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલે શરૂઆતમાં જ રજૂઆત કરી હતી કે દાખલ કરાયેલી અરજી ક્યારેય

ચાલવાપાત્ર નહોતી કારણ કે અરજદારોએ અસરગ્રસ્ત વ્યક્તિઓને પક્ષકાર તરીકે જોડ્યા ન હતા, જેઓ આ ખાનગી સામાવાળાઓ હતા કે જેમણે પક્ષકાર તરીકે જોડાવા માટે પોતે સિવિલ એપ્લિકેશન દાખલ કરી હતી, અને તે મૂળ ખામીને સુધારી શકે નહીં. ત્યારપછી એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે અરજદારો એ હકીકતથી વાકેફ હતા કે તેમને પરીક્ષામાં બેસવા દેવામાં આવશે નહીં અને તેમનો તાલીમ સમયગાળો લંબાવવામાં આવશે, છતાં તેઓએ વાસ્તવિક રીતે મૌન સ્વીકાર કર્યો હતો અને કોઈ ફરિયાદ ઉઠાવી ન હતી. આ માટે, તેઓએ એડિશનલ ડિરેક્ટર જનરલ ઓફ પોલીસ, ગાંધીનગરના તારીખ ૩૦ સપ્ટેમ્બર, ૨૦૧૧ ના પત્રવ્યવહાર પર આધાર રાખ્યો હતો, જે તેમણે જણાવ્યું હતું કે નોટિસ બોર્ડ પર લગાવવામાં આવ્યો હતો અને તેના આધારે પરીક્ષા લેવામાં આવી હતી, જે હકીકત અરજદારો જાણતા હતા, તેમ છતાં, અરજી વર્ષ ૨૦૧૮ માં દાખલ કરવામાં આવી હતી. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે ડિરેક્ટર જનરલ ઓફ પોલીસ અને પ્રિન્સિપાલ, પોલીસ ટ્રેનિંગ કોલેજ, જૂનાગઢ દ્વારા છેક તારીખ ૦૧ ઓક્ટોબર, ૨૦૧૧ ના રોજ હુકમ બહાર પાડવામાં આવ્યો હતો, જેના દ્વારા એ બાબત જણાવવામાં આવી હતી કે જે ઉમેદવારોએ ૪૫ દિવસની રજા મેળવી હતી તેમનો તાલીમ સમયગાળો લંબાવવામાં આવશે.

૪.૪.૧. વિલંબના મુદ્દાને સ્પષ્ટ કરવા માટે, વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલે મહારાષ્ટ્ર રાજ્ય વિ. દિગંબર [(૧૯૯૫) ૪ એસ.સી.સી. ૬૮૩] અને પ્રભાકર વિ.

સંયુક્ત નિયામક, સેરીકલ્ચર ડિપાર્ટમેન્ટ [(૨૦૧૫) ૧૫ એસ.સી.સી. ૧] માં સુપ્રીમ કોર્ટના ચુકાદાઓ પર આધાર રાખીને એવી રજૂઆત કરી હતી કે વિલંબ અથવા વિલંબિત દોષ પક્ષકારને બંધારણના અનુચ્છેદ ૨૨૬ હેઠળ દાદ મેળવવા માટે અયોગ્ય ઠેરવે છે અને જ્યાં કોઈ સમયમર્યાદા નિયત કરવામાં આવી ન હોય ત્યાં પણ અદાલત વાસી દાવાઓને પ્રોત્સાહિત કરશે નહીં અને દાદ નકારશે.

૪.૪.૨. વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલે ત્યારબાદ હકીકતોનું વિશ્લેષણ કરીને ભારપૂર્વક જણાવ્યું હતું કે તારીખ ૧૭ મે, ૨૦૧૮ ની વરિષ્ઠતા યાદી કાયદા અનુસાર અને પોલીસ મેન્યુઅલના નિયમ ૬૧(૧૦) ને સુસંગત રીતે તૈયાર કરવામાં આવી હતી, અને સૌથી વિશેષ તો તે અલગ અલગ તારીખોએ આખરી પરીક્ષા પાસ કરનારા તાલીમાર્થી ઉમેદવારોના બે વર્ગોનું વિભાજન કરવામાં બંધારણના અનુચ્છેદ ૧૪ ની કસોટી પર ખરી ઉતરે છે.

૪.૫. આ તબક્કે, બંને પક્ષો દ્વારા રજૂ કરવામાં આવેલા પરચૂરણ પાસાઓ પર વિચારણા કરીને તેનો નિકાલ કરી શકાય છે. પ્રથમ પરીક્ષામાં બેસવા દેવાયેલા ખાનગી સામાવાળાઓએ પણ ૧૨ મહિનાનો તાલીમ સમયગાળો પૂર્ણ કર્યો ન હતો તેવી અરજદારો તરફથી કરવામાં આવેલી દલીલ, એકવાર નિયમ ૧૧૪(૨) ની ભાષાને ધ્યાનપૂર્વક ધ્યાને લેવામાં આવે તો ટકી શકે તેવી નથી. બરાબર ૧૨ મહિનાના સમયગાળાની

તાલીમની જોગવાઈ કરવામાં આવી નથી. નિયમ ૧૧૪(૨) માં જે ઉલ્લેખ છે તે એ છે કે તાલીમ સમયગાળો ૧૨ મહિના સુધી લંબાશે, જેનો અર્થ એવો થાય કે તાલીમ વધુમાં વધુ ૧૨ મહિના સુધી લંબાઈ શકે છે. તારીખ ૧૭ મે, ૨૦૧૮ ની વાદગ્રસ્ત વરિષ્ઠતા યાદી પ્રસિદ્ધ કરતાં પહેલાં કુદરતી ન્યાયના પાલન ન કરવા અંગેનો આધાર નિરર્થકતાના સિદ્ધાંતના કારણે પાયાવિહોણો હતો, કારણ કે સામાવાળાઓએ તારીખ ૨૮ ઓગસ્ટ, ૨૦૧૭ ની કામચલાઉ વરિષ્ઠતા યાદી પ્રસિદ્ધ કરી હતી અને મેન્યુઅલના નિયમ ૬૧(૧૦) અનુસાર આખરી વરિષ્ઠતા યાદી તૈયાર કરતાં પહેલાં વાંધાઓ મંગાવ્યા હતા, જે આખરે તારીખ ૧૭ મે, ૨૦૧૮ ની યાદી તરીકે પ્રસિદ્ધ કરવામાં આવી હતી. તે જ સમયે, વાદગ્રસ્ત આખરી વરિષ્ઠતા યાદી સામે પડકાર ફેંકવામાં વિલંબ થયો હોવા અંગે ખાનગી સામાવાળાઓ તરફથી કરાયેલી રજૂઆતને સહેલાઈથી ફગાવી શકાય તેમ નહોતી.

૫. હવે, ઉપરોક્ત જણાવેલી હકીકતો અને સંજોગોના સંદર્ભમાં તાલીમાર્થી ઉમેદવારોનું જે વર્ગીકરણ પરિણમ્યું તે માન્ય અને પરવાનગીપાત્ર હતું કે કેમ, અથવા તે સમાનતાની જોગવાઈનું ઉલ્લંઘન કરતું હતું કે કેમ, તે મુખ્ય પ્રશ્ન પર વિચારણા કરવા તરફ આગળ વધીએ. બંધારણનો અનુચ્છેદ ૧૪ ભેદભાવનો નિષેધ કરે છે, જો કે, તે તાર્કિક વર્ગીકરણને સ્વીકારે છે.

૫.૧. અનુચ્છેદ ૧૪ ની કસોટી પર ખરા ઉતરી શકે તેવા વર્ગીકરણના સિદ્ધાંત

અંગે જણાવતાં, મેસર્સ મૂર્તિ મેચ વર્ક્સ વિ. આસિસ્ટન્ટ કલેક્ટર ઓફ સેન્ટ્રલ એક્સાઈઝ [(૧૯૭૪) ૪ એસ.સી.સી. ૪૨૮] માં સુપ્રીમ કોર્ટે જણાવ્યું હતું કે *"ભારતીય અદાલતો દ્વારા માન્ય રાખવામાં આવેલા કાયદાના સમાન રક્ષણની જોગવાઈનું એક પાસું એ છે કે જ્યારે સમાન બાબતો સાથે સમાન વ્યવહાર થવો જોઈએ, ત્યારે અસમાન બાબતો સાથે સમાન વ્યવહાર થવો જોઈએ નહીં. સમાનતાનો ઢોંગ રાખીને પ્રતિકૂળ ભેદભાવ થઈ શકે છે". પશ્ચિમ બંગાળ રાજ્ય વિ. રાશ બિહારી સરકાર [(૧૯૯૩) ૧ એસ.સી.સી. ૪૭૯] માં, સુપ્રીમ કોર્ટ દ્વારા એવું જણાવવામાં આવ્યું હતું કે, "સમાનતા એટલે સમાન હેતુ અને ઉદ્દેશ્ય ધરાવતી વ્યક્તિઓના સમાન વર્ગ વચ્ચે સમાન સંજોગોમાં સમાનતા. તે અસમાન લોકો વચ્ચે લાગુ થઈ શકે નહીં. માત્ર સરખા લોકો સાથે જ સરખો વ્યવહાર થઈ શકે. પરંતુ સરખા લોકો વચ્ચે પણ ધારાસભા અથવા કારોબારી વાસ્તવિક તફાવતના આધારે વર્ગીકરણ કરી શકે છે. સરખા લોકો સાથે સારા અને માન્ય કારણોસર અલગ વ્યવહાર કરી શકાય છે."*

૫.૨. માન્ય વર્ગીકરણ માટે લાગુ કરવાના સિદ્ધાંતો પરના અન્ય ચુકાદાઓનું સર્વેક્ષણ કરતાં, દીપક સિબલ વિ. પંજાબ યુનિવર્સિટી [(૧૯૮૯) ૨ એસ.સી.સી. ૧૪૫] માં સુપ્રીમ કોર્ટે વર્ગીકરણના વાજબીપણાનું મૂલ્યાંકન કેવી રીતે કરવું તે પ્રશ્ન પર પોતાનો અભિપ્રાય આપ્યો હતો. એવું જણાવવામાં આવ્યું હતું કે વર્ગીકરણના ઉદ્દેશ્યને ધ્યાનમાં લેવો જરૂરી છે. જો ઉદ્દેશ્ય અતાર્કિક હોય, તો વર્ગીકરણને અવાજબી ઠેરવવું પડશે. એવું

જણાવવામાં આવ્યું હતું કે રચાયેલો વર્ગ અવાજબી છે તેવા કારણોસર ભેદભાવપૂર્ણ હોવાનો આક્ષેપ કરાયેલા પગલાંની માન્યતા નક્કી કરવામાં આસપાસના સંજોગોને પણ ધ્યાનમાં લઈ શકાય છે. જો વર્ગીકરણ કરવામાં કોઈ ઉદ્દેશ્ય સ્પષ્ટ થતો હોય, તો આવું વર્ગીકરણ સામાન્ય રીતે વાજબીપણાની કસોટીને સંતોષશે.

૫.૩. પ્રબોધ વર્મા વિ. ઉત્તર પ્રદેશ રાજ્ય [(૧૯૮૪) ૪ એસ.સી.સી. ૨૫૧] માં, હકીકતો એવી હતી કે માધ્યમિક શિક્ષણ સંઘના આહ્વાન પર શિક્ષકો હડતાળ પર ગયા હતા. તેમના સ્થાને નવા ઉમેદવારોની કામચલાઉ ભરતી કરવામાં આવી હતી. ત્યારબાદ, હડતાળ પાડનારા શિક્ષકોને સેવામાં પાછા લેવામાં આવ્યા હતા. ત્યારપછી વટહુકમ બહાર પાડીને, જે વ્યક્તિઓ–શિક્ષકોની સેવા સમાપ્ત કરવામાં આવી હતી અને પાછા લેવામાં આવ્યા હતા, તેમનો અન્ય કરતાં પ્રાથમિકતાના ધોરણે સેવામાં સમાવેશ કરવાના હેતુથી એક અલગ જૂથ બનાવવામાં આવ્યું હતું. સુપ્રીમ કોર્ટે એવું ઠરાવીને વર્ગીકરણ માન્ય રાખ્યું હતું કે અનામત પૂલના ઉમેદવારો એક વિશિષ્ટ વર્ગ બનાવે છે અને તેમને અપાતો અગ્રતાપૂર્ણ વ્યવહાર બંધારણના અનુચ્છેદ ૧૪ અને ૧૬(૧) નો ભંગ કરતો નથી.

૫.૩.૧. આ ચુકાદાના તારણ પરથી જે અનિવાર્યપણે ફલિત થાય છે તે એ છે કે અલગ સંજોગોમાં રહેલા વ્યક્તિઓના વર્ગને અલગ રીતે જૂથબદ્ધ કરવા માટે સરકાર હંમેશા મુક્ત છે. પ્રબોધ વર્મા (ઉપર મુજબ) માં,

અનુચ્છેદ ૧૪ વર્ગીકરણની મનાઈ કરતો નથી તેમ ભારપૂર્વક જણાવતાં, સુપ્રીમ કોર્ટે જણાવ્યું હતું કે અનુચ્છેદ ૧૪ ની બાંયધરી પાછળનો મૂળભૂત સિદ્ધાંત એવો નથી કે સંજોગોના તફાવતને ધ્યાનમાં લીધા વિના તમામ વ્યક્તિઓને કાયદાનો સમાન નિયમ લાગુ થવો જોઈએ.

૫.૪. બિહાર રાજ્ય વિ. બિહાર સ્ટેટ 'પ્લસ–૨' લેક્ચરર્સ એસોસિએશન્સ [(૨૦૦૮) ૭ એસ.સી.સી. ૨૩૧] માં, સુપ્રીમ કોર્ટે માન્ય વર્ગીકરણના પાસા પર કાયદાના સિદ્ધાંતનો સારાંશ આપતાં નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું હતું,

"અનુચ્છેદ ૧૪ જે બાબતનો નિષેધ કરે છે તે ભેદભાવ છે, વર્ગીકરણનો નિષેધ કરતો નથી જો આવું વર્ગીકરણ અન્યથા કાયદેસર, માન્ય અને વાજબી હોય. તે સુસ્થાપિત છે અને તેમાં કોઈ વિવાદ થઈ શકે નહીં કે બંધારણનો અનુચ્છેદ ૧૪ કાયદા સમક્ષ સમાનતાની બાંયધરી આપે છે અને કાયદાનું સમાન રક્ષણ પ્રદાન કરે છે. તે રાજ્યને વ્યક્તિઓ અથવા વ્યક્તિઓના વર્ગને કાયદાનું સમાન રક્ષણ નકારવા પર પ્રતિબંધ મૂકે છે. તે રાજ્યને વ્યક્તિઓ અથવા વ્યક્તિઓના વર્ગ સાથે સમાન વ્યવહાર નકારવા પર પ્રતિબંધ મૂકે છે; જો તેઓ સમાન હોય અને એકસમાન સ્થિતિમાં હોય. જો કે, તે વર્ગીકરણની મનાઈ કરતો નથી. તે સ્પષ્ટ છે કે દરેક વર્ગીકરણ કાયદેસર, માન્ય અને અનુમતિપાત્ર બનવા માટે, બેવડી કસોટી પૂર્ણ કરવી આવશ્યક છે, એટલે કે (૧) વર્ગીકરણ એક સ્પષ્ટ

ભેદરેખા પર આધારિત હોવું જોઈએ જે એકત્રિત થયેલી વ્યક્તિઓ અથવા બાબતોને બાકાત રાખેલી અથવા બહાર રહી ગયેલી અન્ય વ્યક્તિઓ કે બાબતોથી અલગ પાડે છે; અને (૨) આવા તફાવતને પ્રશ્ન હેઠળના કાનૂન અથવા કાયદા દ્વારા પ્રાપ્ત કરવા માંગતા ઉદ્દેશ્ય સાથે તાર્કિક સંબંધ હોવો જોઈએ."

૫.૪.૧. સુપ્રીમ કોર્ટ સમક્ષ પ્રશ્ન એ હતો કે શું એક તરફ પ્રશિક્ષિત વ્યાખ્યાતાઓ અને બીજી તરફ અપ્રશિક્ષિત વ્યાખ્યાતાઓ માટે નક્કી કરાયેલા પગારધોરણો વચ્ચેનો તફાવત વાજબી હતો કે કેમ અને તે હેતુ માટે વ્યાખ્યાતાઓનું વર્ગીકરણ માન્ય ગણાય કે કેમ. વ્યાખ્યાતાઓની ભરતીના હેતુ માટે બહાર પાડવામાં આવેલી જાહેરાતમાં શિક્ષકોનું પ્રશિક્ષિત અને અપ્રશિક્ષિતમાં વર્ગીકરણ કરવામાં આવ્યું ન હતું. સરકાર દ્વારા નિયુક્ત કરવામાં આવેલી ફિટમેન્ટ કમિટીએ પ્રશિક્ષિત અને અપ્રશિક્ષિત વ્યાખ્યાતાઓ માટે અલગ અલગ પગારધોરણોની ભલામણ કરી હતી જેને રાજ્ય સરકાર દ્વારા સ્વીકારવામાં આવી હતી અને જાહેરનામું બહાર પાડવામાં આવ્યું હતું. આનાથી તાલીમના આધારે બે અલગ અલગ પગારધોરણો નિયત કરવા સામે કર્મચારીઓમાં અસંતોષ ઊભો થયો હતો. તાલીમના આધારે કરાયેલા વર્ગીકરણને પડકારવામાં આવ્યું હતું. હાઈકોર્ટના વિદ્વાન સિંગલ જજે એવું ઠરાવીને અરજી ફગાવી દીધી હતી કે પ્રશિક્ષિત અને અપ્રશિક્ષિત વ્યાખ્યાતાઓ વચ્ચે તફાવત કરવામાં અને અલગ અલગ પગારધોરણો નિયત કરવામાં રાજ્ય સરકારે બંધારણના

અનુચ્છેદ ૧૪ નો ભંગ કર્યો નથી. જો કે ડિવિઝન બેન્ચે અપીલ મંજૂર કરી હતી.

૫.૪.૨. ડિવિઝન બેન્ચના હુકમને સુપ્રીમ કોર્ટ સમક્ષ પડકારવામાં આવ્યો હતો. સુપ્રીમ કોર્ટે ઠરાવ્યું હતું કે ડિવિઝન બેન્ચ યોગ્ય નહોતી. સુપ્રીમ કોર્ટે જણાવ્યું હતું કે,

"અપ્રશિક્ષિત શિક્ષકો ક્યારેય પ્રશિક્ષિત શિક્ષકોનો યોગ્ય વિકલ્પ બની શકે નહીં. વર્ગીકરણ વાજબી છે અને તે સ્પષ્ટ ભેદરેખા પર આધારિત છે જે તેમાં સમાવિષ્ટ એક પ્રશિક્ષિત વર્ગને બાકાત રહી ગયેલા બીજા અપ્રશિક્ષિત વર્ગથી અલગ પાડે છે. આવા વર્ગીકરણ અથવા ભેદરેખાને પ્રાપ્ત કરવા માંગતા ઉદ્દેશ્ય એટલે કે વિદ્યાર્થીઓને શિક્ષણ આપવા સાથે તાર્કિક સંબંધ અથવા વાજબી નાતો છે."

૫.૪.૩. વધુમાં એવું અવલોકન કરવામાં આવ્યું હતું કે,

"વ્યક્તિગત હિતને વ્યાપક જાહેર હિત કરતાં સર્વોપરી કે અગ્રતા આપી શકાય નહીં. શિક્ષકોને કાર્યક્ષમતાની કડક ચકાસણી સાથે સઘન તાલીમ આપવી જોઈએ. તેથી, સરકારે અને યુનિવર્સિટીએ એ જોવાની કાળજી લેવી જોઈએ કે શિક્ષકોની તાલીમમાં રહેલી અપૂર્ણતા કોઈ અસંબંધિત બાબતો સાથે ભેળવવામાં ન આવે."

૫.૫. હાલના કેસમાં, તાલીમાર્થીઓના એક વર્ગે તેમના તાલીમ સમયગાળા

દરમિયાન મહત્તમ મર્યાદા કરતાં વધુ રજા ભોગવી હતી, જેના પરિણામે તેમની તાલીમમાં વિક્ષેપ પડ્યો હતો અને તેમનો તાલીમ સમયગાળો લંબાવવામાં આવ્યો હતો. આવા ઉમેદવારો તરફથી થયેલા આ કૃત્યના કારણે જ, નિયમિત રીતે તાલીમ પૂર્ણ કરનારા અન્ય જૂથ સાથે તેમને આખરી પરીક્ષામાં બેસાડી શકાયા નહોતા. આવા બે અલગ અલગ જૂથો દ્વારા બે અલગ અલગ તારીખોએ આખરી પરીક્ષા પાસ કરવી એ એક વિભાજનકારી પરિબળ બન્યું જેણે વરિષ્ઠતા યાદીમાં સ્થાન પર અસર પહોંચાડી, કારણ કે પરીક્ષા પાસ કરવી એ જ તેનો આધાર બનવાનું હતું.

૫.૫.૧. પોલીસ દળના સભ્યો માટે, તાલીમ આપવાની જરૂરિયાતને અવગણી શકાય નહીં. પોલીસ સબ ઇન્સ્પેક્ટરો જે પ્રકારનો હોદ્દો ધરાવશે અને જે પ્રકારની ફરજો બજાવશે તેને ધ્યાનમાં લેતાં, વાસ્તવિક પોસ્ટીંગ પહેલાં તેમને અપાતી સઘન તાલીમ અનિવાર્ય ગણવામાં આવી છે તે યોગ્ય જ છે. ઉપર નોંધ્યા મુજબ પોલીસ મેન્યુઅલના નિયમો, તેથી ઇનડોર અને આઉટડોર બંને પ્રકારની વિશેષ તાલીમની જોગવાઈ કરે છે. તાલીમ સમયગાળા દરમિયાન ઉમેદવારો ચોક્કસ મહત્તમ દિવસો સુધી જ રજા મેળવવા હકદાર રહેશે તેવું નિયત કરવામાં સત્તાવાળાઓ સંપૂર્ણપણે ન્યાયી હતા. એકવાર તાલીમને એક આવશ્યક પાસું ગણવામાં આવે, તો તે પોતાની મેળે જ ઉપર મુજબ રચાયેલા તાલીમાર્થી પોલીસ સબ ઇન્સ્પેક્ટરોના વર્ગીકરણ પાછળના તર્કને સમર્થન આપે છે.

૫.૬. પોલીસ સબ ઇન્સ્પેક્ટરોની વરિષ્ઠતા ગોઠવવા માટેનું માર્ગદર્શક સૂત્ર મેન્યુઅલનો નિયમ ૬૧(૧૦) છે જે દર્શાવે છે કે વરિષ્ઠતા ઉમેદવારો પોલીસ ટ્રેનિંગ સ્કૂલમાંથી જે મેરિટ ક્રમમાં આખરી પરીક્ષા પાસ કરે છે તેના દ્વારા નક્કી કરવામાં આવે છે. ઉપર નોંધ્યા મુજબ, બે પરીક્ષાઓ લેવામાં આવી હતી જેમાં તાલીમાર્થી ઉમેદવારોના બે જૂથો તેમના સંબંધિત તાલીમ સમયગાળા પૂર્ણ થવા પર સક્ષમ સત્તાવાળા દ્વારા મંજૂર કરાયા મુજબ ઉપસ્થિત રહ્યા હતા. પરીક્ષાર્થીઓના આ બે જૂથો બે અલગ અલગ તારીખોએ ગુણવત્તાના આધારે પાસ થયા હતા. નિયમ ૬૧(૧૦) માં આવતા શબ્દો "જે મેરિટ ક્રમમાં તેઓ પાસ થાય છે" તેવા છે. તેના પરિણામે તાલીમાર્થીઓનું તેઓ જે ક્રમમાં પાસ થયા તે મુજબ એક માન્ય વર્ગીકરણ થયું, જેણે આખરે નિયમ અનુસાર તૈયાર કરાયેલી યાદીમાં તેમના વરિષ્ઠતાના સ્થાનોને અસર કરી.

૫.૭. મોહન કુમાર સિંઘાનિયા વિ. ભારત સંઘ [૧૯૯૨ સપ્લી (૧) એસ.સી.સી. ૫૯૪] માં અન્ય બાબતોની સાથે એવું અવલોકન કરવામાં આવ્યું હતું કે સેવાઓમાં કાર્યક્ષમતાના આવશ્યક ધોરણો પ્રાપ્ત કરવા માટે વર્ગીકરણના નિયમો ઘડવા માટે સરકાર કાયદેસર રીતે સત્તા ધરાવે છે અને વર્ગીકરણ સંપૂર્ણ અથવા તાર્કિક રીતે પરિપૂર્ણ હોવું જરૂરી નથી. દરેક વર્ગીકરણ અમુક અંશે થોડી અસમાનતા પેદા કરે તેવી શક્યતા રહે છે. પોલીસ સબ ઇન્સ્પેક્ટર તરીકે ભરતી થનારા ઉમેદવારો માટે તાલીમના મહત્વને રેખાંકિત કરવાનું હોવાથી, તાલીમાર્થીઓના એક વર્ગ દ્વારા

તાલીમ સમયગાળા દરમિયાન વધુ રજા ભોગવવામાં આવી હતી તે માપદંડ તેમને અલગ જૂથમાં વહેંચવા માટે પૂરતો માપદંડ બને છે.

૫.૮. એ વાતમાં બેમત નથી કે જો પોલીસ મેન્યુઅલના નિયમોની જોગવાઈઓના અમલને કારણે, અથવા સ્વતંત્ર રીતે પણ, ઉપરોક્ત પરિબળના લીધે વરિષ્ઠતાની ગણતરીમાં અલગ વ્યવહાર થયો હોય, તો તે એવો ભેદભાવ ગણાશે નહીં કે જે અનુચ્છેદ ૧૪ ના સિદ્ધાંતોનું ઉલ્લંઘન કરે. આ આધારે કરવામાં આવેલું વર્ગીકરણ ખરેખર પ્રાપ્ત કરવાના ઉદ્દેશ્ય સાથે જોડાયેલી સ્પષ્ટ ભેદરેખા પર આધારિત હતું, જે ઉદ્દેશ્ય એ સુનિશ્ચિત કરવાનો હતો કે પોલીસ સબ ઇન્સ્પેક્ટરની જગ્યા પર નિમણૂક પામનારાઓએ નિયત સમયગાળા માટે અને જરૂરી કડકાઈ સાથે પર્યાપ્ત તાલીમ મેળવી છે.

૫.૯. જ્યારે સત્તાવાળાઓએ એવો અભિપ્રાય બાંધ્યો કે વધુ સંખ્યામાં રજાઓ ભોગવવાના કારણે તાલીમ પૂર્ણ કરવા માટે તાલીમ સમયગાળો લંબાવવો જરૂરી હતો અને ત્યારપછી જ આવા વર્ગના તાલીમાર્થીઓને પરીક્ષા આપવી જોઈએ, ત્યારે તે સુસંગત પાસાઓ પર આધારિત તેમનો એક વસ્તુલક્ષી નિર્ણય હતો જે માન્ય વર્ગીકરણ સાથે સુસંગત હતો. અપનાવવામાં આવેલો માપદંડ ભારતના બંધારણના અનુચ્છેદ ૧૪ હેઠળ સ્વીકૃત વાજબી વર્ગીકરણની કસોટીને સંતોષે છે.

૬. અરજદારોએ મહત્તમ દિવસો કરતાં વધુ રજા ભોગવી જેના કારણે તેમના

માટે પરિણામો આવ્યા, તે ક્યારેય કોઈ આકસ્મિક સંજોગ ન હતો. નોંધપાત્ર રીતે, મહત્તમ ૪૫ દિવસથી વધુ રજા મેળવવી અને ભોગવવી એ અરજદારો અને તેમના જેવા તાલીમાર્થીઓ તરફથી સભાન અને સકારાત્મક કૃત્ય હતું. તે તેમના પર લાદવામાં આવેલો અથવા સત્તાવાળાઓ દ્વારા ઊભો કરવામાં આવેલો સંજોગ ન હતો.

૬.૧. અરજદારો તરફથી વિદ્વાન વકીલ દ્વારા એ સિદ્ધાંત દર્શાવવા માટે સુપ્રીમ કોર્ટના જે ચુકાદા પર ભારપૂર્વક આધાર રાખવામાં આવ્યો હતો કે એક સામાન્ય પસંદગી પ્રક્રિયા દ્વારા પસંદ થયેલા પરંતુ અલગ અલગ સમયે અલગ અલગ તાલીમ કેન્દ્રો ખાતે બે તાલીમાર્થી જૂથોમાં વિભાજીત થયેલા ઉમેદવારોને એક જ બેચ તરીકે ગણવા પાત્ર હતા, તે એ. રઘુ તે રાજૈયા ના પુત્ર વિ. આંધ્રપ્રદેશ સરકાર [(૨૦૧૫) ૧૪ એસ.સી.સી. ૨૨૧] ના ચુકાદાને અન્ય વિશિષ્ટ હકીકતો વચ્ચે અલગ પાડવા માટે ઉપરોક્ત પાસું ખૂબ મહત્વનું છે.

૬.૧.૧. એ. રઘુ (ઉપર મુજબ) એવો કેસ હતો જેમાં આંધ્રપ્રદેશ રાજ્યે સીધી ભરતી દ્વારા પોલીસ સબ ઇન્સ્પેક્ટરની જગ્યાઓ ભરવાની કવાયત હાથ ધરી હતી. કામચલાઉ પસંદ થયેલા ઉમેદવારોની યાદી તૈયાર કર્યા પછી, સત્તાવાળાઓએ તારીખ ૧૫ જુલાઈ, ૧૯૯૧ ના રોજ ઉમેદવારોને તાલીમ માટે હાજર થવા જણાવ્યું હતું. એવું જણાયું કે સમાંતર રીતે આંધ્રપ્રદેશ એડમિનિસ્ટ્રેટિવ ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ ભરતીમાં પોલીસ એક્ઝિક્યુટિવ્સ,

પોલીસ મિનિસ્ટ્રીયલ સ્ટાફ અને સ્પોર્ટ્સ પર્સન્સના વિવિધ ક્વોટાના નિર્ધારણની માન્યતાને પડકારતી જાહેરનામા સામે અરજીઓ દાખલ કરવામાં આવી હતી. ટ્રિબ્યુનલે જગ્યાઓની પુનઃગણતરી કરવા માટે સત્તાવાળાઓને નિર્દેશ આપતો હુકમ પસાર કર્યો હતો.

૬.૧.૨. એ. રઘુ (ઉપર મુજબ) માં હકીકતોના સમગ્ર સંચાલનનું પરિણામ એ આવ્યું કે ઉમેદવારોના બે જૂથોને અલગ અલગ તારીખોએ એટલે કે જુલાઈ, ૧૯૯૧ અને જૂન, ૧૯૯૨ માં તાલીમ માટે હાજર થવા કહેવામાં આવ્યું હતું. આમ જે ઉમેદવારોને શરૂઆતમાં શોર્ટલિસ્ટ કરવામાં આવ્યા હતા તેમને તારીખ ૧૫ જુલાઈ, ૧૯૯૧ ના રોજ હાજર થવા કહેવામાં આવ્યું હતું અને જેમના નામ ટ્રિબ્યુનલના હુકમના અનુસંધાને નક્કી કરવામાં આવ્યા હતા તેમને તારીખ ૧૪ જૂન, ૧૯૯૨ ના રોજ શરૂ થયેલી બીજી બેચ તરીકે તાલીમ માટે મોકલવામાં આવ્યા હતા. આ રીતે કરવામાં આવેલા વિભાજનને સમાનતાના સિદ્ધાંતો વિરુદ્ધનું ઠરાવવામાં આવ્યું હતું.

૬.૧.૩. બીજી બેચ તરીકે તાલીમ માટે નિયુક્ત કરાયેલા ઉમેદવારો વિલંબ માટે કોઈ દોષિત નહોતા. સુપ્રીમ કોર્ટે કેસની હકીકતોમાં અવલોકન કર્યું હતું કે, *"તેમના પોતાના કોઈ દોષ વગર, તારીખ ૨૨–૧–૧૯૯૧ ના જાહેરનામાના અનુસંધાનમાં હાથ ધરાયેલી સમાન ભરતી પ્રક્રિયામાં તેમની પસંદગી થઈ હોવા છતાં, તેમને તારીખ ૧૪–૬–૧૯૯૨ ના રોજ તાલીમ*

માટે મોકલવામાં આવ્યા હતા. પીઈ, પીએમ અને એસપી ક્વોટાના ઉમેદવારોને તાલીમ માટે મોકલવામાં થયેલો વિલંબ સંપૂર્ણપણે નિમણૂક સત્તાધિકારીના શિરે જાય છે, અને તે ઉમેદવારો પર નહીં કે જેમને પાછળથી પીઈ, પીએમ અને એસપી ક્વોટામાંથી તાલીમ માટે મોકલવામાં આવ્યા હતા".

૬.૧.૪. એ. રઘુ (ઉપર મુજબ) માં ફકરા ૨૮ માં સુપ્રીમ કોર્ટ દ્વારા સ્પષ્ટપણે અવલોકન કરવામાં આવ્યું હતું કે જે ઉમેદવારોને વિલંબથી તાલીમ માટે મોકલવામાં આવ્યા હતા તેમનો વાંક કાઢવો શક્ય નહોતો, તેમજ માત્ર ઉમેદવારોને વિલંબથી તાલીમ માટે મોકલવામાં આવ્યા હોવાના કારણે તે કેસમાં વરિષ્ઠતાના નિયમનું અલગ અર્થઘટન કરવું શક્ય નહોતું. વિદ્વાન એડિશનલ એડવોકેટ જનરલ એ રજૂઆત કરવામાં સાચા હતા કે સદર કેસનો નિયમ અને હાલના કેસનો નિયમ અલગ અલગ હતા.

૬.૧.૫. તેથી એક કરતાં વધુ બાબતો પર હકીકતો વચ્ચે નિર્ણાયક તફાવત રહેલો છે. રાજ્ય સરકારે જગ્યાઓની ખોટી ગણતરીના કારણે પીઈ, પીએમ અને એસપી ક્વોટામાંથી પસંદ થયેલા ઉમેદવારોને તાલીમ માટે ન મોકલવામાં પોતાના તરફથી વિલંબ થયો હોવાનું સ્વીકાર્યું હતું. પોતાના પક્ષે વિલંબ સ્વીકારી લીધા પછી, આંધ્રપ્રદેશ સરકારનો એવો મત હતો કે ઉમેદવારો તારીખ ૧૫ જુલાઈ, ૧૯૯૧ ના રોજ પ્રથમ બેચમાં તાલીમ માટે

મોકલાયેલા ઉમેદવારો સાથે વરિષ્ઠતા મેળવવા હકદાર હતા.

૬.૨. પૂર્વચુકાદાના કાયદામાં આ એક સુસ્થાપિત સિદ્ધાંત છે કે હકીકતનો સહેજ પણ તફાવત મોટો તફાવત ઊભો કરશે અને અદાલતના ચુકાદાને આંખ મીંચીને અનુસરી શકાય નહીં પરંતુ તેમાં સંકળાયેલી હકીકતોને ચુસ્તપણે ધ્યાનમાં રાખીને જ અનુસરી શકાય. ભારત સંઘ વિ. અમૃત લાલ મનચંદા [(૨૦૦૪) ૩ એસ.સી.સી. ૭૫] માં સુપ્રીમ કોર્ટે જણાવ્યું હતું કે અદાલતના અવલોકનો તે જે સંદર્ભમાં આવ્યા હોય તે સંદર્ભમાં જ વાંચવા જોઈએ. એક વધારાની કે અલગ હકીકત મોટો તફાવત સર્જી શકે છે.

૭. વર્ગીકરણ માટે માન્ય આધાર રચતી પર્યાપ્તતાને જે બંધારણીય ધોરણ દ્વારા માપી શકાય છે, તે અદાલતો દ્વારા વારંવાર દર્શાવવામાં આવ્યું છે. કાયદાનો સિદ્ધાંત એ છે કે, મેસર્સ મૂર્તિ મેચ વર્ક્સ (ઉપર મુજબ) ના ચુકાદામાંથી શબ્દો ટાંકતાં, "જો તે એવા તફાવત પર ટકે છે જે તે જેના માટે પ્રસ્તાવિત છે તે ઉદ્દેશ્ય સાથે ન્યાયી અને યોગ્ય સંબંધ ધરાવે છે, તો તે બંધારણીય છે". કાયદાનો વિશેષ સિદ્ધાંત એ દર્શાવવામાં આવ્યો હતો કે તાર્કિક આધાર રાખીને વર્ગીકરણ કરવા માટે રાજ્યને વ્યાપક મોકળાશ આપવામાં આવે છે અને શું વાજબી છે તે વ્યવહારિક વિગતો અને વિવિધ પરિબળોનો પ્રશ્ન છે જેની તપાસ કરવામાં અદાલતો અનિચ્છુક અને કદાચ અસમર્થ રહેશે.

૭.૧. ગોવિંદ દત્તાત્રય કેલકર વિ. ચીફ કંટ્રોલર ઓફ ઈમ્પોર્ટ્સ એન્ડ એક્સપોર્ટ્સ

[એ.આઈ.આર. ૧૯૬૭ એસ.સી. ૮૩૯] માં સુપ્રીમ કોર્ટે અવલોકન કર્યું હતું કે વાજબી વર્ગીકરણ છે કે નહીં તે દરેક કેસની હકીકતો પર આધાર રાખે છે. એવું અવલોકન કરવામાં આવ્યું હતું કે જ્યાં સુધી વર્ગીકરણ પ્રથમ દ્રષ્ટિએ અન્યાયી ન હોય ત્યાં સુધી, વર્ગીકરણ પર આક્ષેપ કરનાર પક્ષકાર પર અદાલત સમક્ષ જરૂરી સામગ્રી રજૂ કરીને એ બતાવવાની જવાબદારી રહે છે કે આવું વર્ગીકરણ અવાજબી છે અને બંધારણના અનુચ્છેદ ૧૬ નું ઉલ્લંઘન કરે છે.

૭.૨. હાલના કેસની હકીકતોમાં, એવું કહી શકાય નહીં કે તાલીમાર્થીઓની બે બેચમાં વર્ગીકૃત કરવા માટે બંને જૂથો વચ્ચે કોઈ સંજોગો, પાસાઓ અથવા લાક્ષણિકતાઓ નહોતી કે જે તફાવતરૂપ ન હોય. પરિણામે બે અલગ અલગ પરીક્ષાઓ યોજાઈ અને તે પાસ કરવાના આધારે અલગ અલગ વરિષ્ઠતા સ્થાન પ્રાપ્ત થયા. પોલીસ સબ ઇન્સ્પેક્ટરોની તાલીમ એક મહત્વપૂર્ણ પરિબળ હતું અને જ્યારે તેના સંબંધમાં માન્ય અલગ સંજોગો પ્રાપ્ત થયા, ત્યારે જે વર્ગના તાલીમાર્થીઓએ નિર્ધારિત મર્યાદાથી વધુ રજા લીધા વિના નિયમિત સમયમાં તાલીમ પૂર્ણ કરી હતી તેમને અરજદારો જેવા વ્યક્તિઓ કે જેમણે સત્તાવાળાઓ દ્વારા નિર્ધારિત કરતાં વધુ સંખ્યામાં રજાઓ ભોગવી હતી તેમની સામે અગ્રતા આપવા માટે તે પર્યાપ્ત પાસું અને પરિબળ હતું. તે વર્ગીકરણમાં એક સ્પષ્ટ ભેદરેખા હતી. તેને પ્રાપ્ત કરવા માંગતા ઉદ્દેશ્ય સાથે તાર્કિક સંબંધ હતો, જે ઉદ્દેશ્ય એ હતો કે યોગ્ય રીતે પ્રશિક્ષિત પોલીસ સબ ઇન્સ્પેક્ટરોને પરીક્ષા આપવા

દેવામાં આવે જેથી આખરે પોલીસ મેન્યુઅલના નિયમો મુજબ તેમની વરિષ્ઠતાનો આધાર બને. સ્પષ્ટ ભેદરેખા ઘણીવાર પોતે જ એક સંબંધ બની જાય છે અને આવી ભેદરેખા લાગુ કરીને પ્રાપ્ત કરવાના ઉદ્દેશ્યને ઉજાગર કરે છે.

૭.૩. જો પક્ષકારો એક જ સ્ત્રોત દ્વારા એક જૂથમાં એકત્રિત થયા હોય તો પણ, માત્ર એક જ સ્ત્રોતના પરિબળને કારણે તમામ સંજોગોમાં તેઓ એક જ વર્ગ તરીકે રહેશે તેવું જરૂરી નહોતું. નવી ઉદ્ભવતી હકીકતો, તાજા સંજોગો, પછીના વિકાસ અથવા નવો સંદર્ભ એવા જૂથને બે વર્ગોમાં વર્ગીકૃત કરવાનું વાજબી ઠેરવશે જેનું મૂળ એક જ સ્ત્રોતમાં હતું, શરત એ છે કે આવી હકીકતો, સંજોગો, વિકાસ અથવા સંદર્ભમાંથી તાર્કિક માપદંડ ઉદ્ભવતો હોય. તેથી, એવી અતિસરળ દલીલ કે અરજદારો અને ખાનગી સામાવાળાઓ બંને એક જ પ્રક્રિયામાં ભરતી થયેલા હતા અને તેમનું વિભાજન થઈ શક્યું ન હોત, તે ભાગ્યે જ સ્વીકારી શકાય.

૮. જ્યારે વિભાજન તાર્કિક અને વાજબી હતું, ત્યારે "પરીક્ષા પાસ કરીને બહાર આવવાના ક્રમમાં" તેવા શબ્દસમૂહમાંથી ઉદ્ભવતી જોગવાઈ, અરજદારો દ્વારા જે રીતે રજૂઆત કરવામાં આવી છે તે મુજબ દલીલ ખાતર અને વાંધા છતાં સ્વીકારવામાં આવે તો પણ, તે તાર્કિકતાના ઉચ્ચ ખ્યાલને ગૌણ જ રહેવી જોઈએ કે જેથી કરીને તેના અમલમાં તે માન્ય વર્ગીકરણને આધીન થઈ શકે.

૯. સમાનતાના ખ્યાલનો માત્ર એટલો જ અર્થ છે કે સમાન સંજોગોવાળી તમામ વ્યક્તિઓ સાથે સમાન વ્યવહાર થવો જોઈએ અને જ્યાં તેમની સ્થિતિ સમાન હોય ત્યાં એક વ્યક્તિ અને બીજી વ્યક્તિ વચ્ચે કોઈ ભેદભાવ ન હોવો જોઈએ. જ્યાં વ્યક્તિઓના જૂથને અલગ અને પરિણામે વર્ગીકૃત કરવા માટે સ્પષ્ટ ભેદરેખા હોય, ત્યાં તે આવા કિસ્સાઓમાં મનસ્વીતાને ભૂંસી નાખશે. તે વર્ગીકરણના માધ્યમથી છૂપી રીતે લાગુ કરાયેલી સમાનતા હશે. અનુચ્છેદ ૧૪ ના સંદર્ભમાં સમાનરૂપતા ત્યારે પ્રાપ્ત થાય છે જ્યારે બે જૂથો બનાવવા માટે તાર્કિક માપદંડ લાગુ કરવામાં આવે, અન્યથા તેમને જૂથબદ્ધ કરવાથી અલગ સંજોગોવાળા અથવા વિજાતીય વ્યક્તિઓને જોડવા સમાન બન્યું હોત. તાર્કિક અને માન્ય વર્ગીકરણ બનાવવા માટે હાલના કેસમાં પ્રાપ્ત થયેલી હકીકતોના સમૂહમાં આ સિદ્ધાંતો સંતોષાય છે.

૧૦. ઉપરોક્ત તમામ ચર્ચા અને કારણોસર, પોલીસ ઈન્સ્પેક્ટરની જગ્યા પર બઢતી માટે વર્ગ–૩ ના બિનહથિયારી પોલીસ સબ ઈન્સ્પેક્ટરોની તારીખ ૧૭ મે, ૨૦૧૮ ની આખરી વરિષ્ઠતા યાદી રદ કરી શકાય નહીં. આગામી ઉચ્ચ જગ્યાઓ પર બઢતી આપવાના હેતુ માટે તે અમલમાં રહેશે. તારીખ ૧૭ મે, ૨૦૧૮ ની આખરી વરિષ્ઠતા યાદી માન્ય રાખવામાં આવી હોવાથી, તે ભવિષ્યની બઢતીઓ માટેનો આધાર બનશે.

૧૧.અરજી ગુણદોષ વિનાની છે. તેમાં કરવામાં આવેલી અરજ મંજૂર કરવા પાત્ર

નથી. આથી અરજીફગાવી દેવામાં આવે છે.નોટિસ રદ કરવામાં આવે છે. વચગાળાના હુકમો સમાપ્ત કરવામાં આવે છે.

(એન.વી. અંજારિયા, ન્યાયમૂર્તિ)

વિશેષ હુકમ

આ તબક્કે, અરજદારો તરફથી વિદ્વાન વકીલ શ્રી કે.બી. પુજારાએ વિનંતી કરી હતી કે અરજદારો ઉચ્ચ ફોરમ સમક્ષ જવા માંગતા હોવાથી, હાલના ચુકાદા અને તેમાં આપેલી સૂચનાઓ પર ચાર અઠવાડિયા માટે સ્ટે આપવામાં આવે, અન્યથા પડકાર એક પરિપૂર્ણ હકીકત બની જશે. આ વિનંતીનો વિદ્વાન મદદનીશ સરકારી વકીલ તેમજ સામાવાળાઓ તરફથી અન્ય વિદ્વાન વકીલો દ્વારા ભારપૂર્વક વિરોધ કરવામાં આવ્યો હતો.

ઉચ્ચ ફોરમ સમક્ષ અરજદારો દ્વારા દાખલ કરવામાં આવનાર પડકાર આવા ઉચ્ચ ફોરમ સમક્ષ નિરર્થક કવાયત ન બની રહે તે માટે, એવો નિર્દેશ આપવામાં આવે છે કે તારીખ ૨૧ ઓગસ્ટ, ૨૦૧૯ સુધી પક્ષકારો દ્વારા તારીખ ૧૭ મે, ૨૦૧૮ ની વાદગ્રસ્ત વરિષ્ઠતા યાદી સંબંધે યથાસ્થિતિ જાળવી રાખવામાં આવશે.

(એન.વી. અંજારિયા, ન્યાયમૂર્તિ)

અનૂપ

This judgment has been translated using an AI-assisted translation tool.

==========

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઇ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

==========